

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

KN-IV.431.24.2023.1

Poznań, 5 marca 2024 r.

Pan
Karol Mikołajczyk
Wójt Gminy Turek
ul. Ogrodowa 4
62-700 Turek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne.

Zakres kontroli
(w tym: podstawa prawna, okres objęty kontrolą)

Przedmiotem kontroli była ocena prawidłowości wykorzystania i rozliczenia dotacji udzielonej Gminie Turek z rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹, art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej² oraz art. 175 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³. Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2022 r. do 22 listopada 2023 r.

Jednostka kontrolowana

Urząd Gminy Turek, ul. Ogrodowa 4, 62-700 Turek.

Kontroler

Justyna Szymańska – starszy specjalista z Wydziału Kontroli Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, upoważnienie Wojewody Wielkopolskiego nr 232/23 z 30 października 2023 r.

Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych

Kontrolę przeprowadzono w dniach: od 6 do 22 listopada 2023 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Karol Mikołajczyk – Wójt Gminy Turek, zwany dalej „Wójtem Gminy”.

(akta kontroli: str. 4)

Na podstawie art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej, przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

II. Ocena kontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.

Wojewoda Wielkopolski ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykorzystanie i rozliczenie dotacji celowej udzielonej Gminie Turek na realizację zadania polegającego na przeciwdziałaniu i usuwanie skutków klęsk żywiołowych.

Ocenę uzasadnia:

- wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa zgodnie z przeznaczeniem,

¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 190.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.

- prowadzenie postępowań administracyjnych zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej⁴,
- terminowy zwrot niewykorzystanej części dotacji,
- rzetelne i terminowe sporządzenie sprawozdania budżetowego (Rb-50).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

Kontrolą objęto zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz Zasad Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji⁵, zwane dalej „Zasadami MSWiA” polegające na udzielaniu, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych, zwane dalej „Zadaniem”.

Na realizację zadania Gmina Turek otrzymała dotację z budżetu państwa (klasyfikacja budżetowa: dział 852 – Pomoc społeczna, rozdział 85278 – Usuwanie klęsk żywiołowych, § 2010 – Dotacje) w kwocie 261.000,00 zł. Wojewoda Wielkopolski przekazał środki na rachunek bankowy Urzędu Gminy w trzech transzach, tj.: dnia 28 lutego 2022 r. w kwocie 6.000,00 zł, dnia 8 kwietnia 2022 r. w kwocie 141.000,00 zł, dnia 6 czerwca 2022 r. w kwocie 114.000,00 zł.

(akta kontroli: str. 105-107,123-128)

Gmina wykorzystwała środki w wysokości 201.411,95 zł (tj. 77,17% otrzymanej dotacji). Niewykorzystaną część dotacji, w kwocie 59.588,05 zł, zwrócono 14 czerwca 2022 r. na rachunek bankowy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

(akta kontroli: str. 200-201)

Zadanie objęte kontrolą na terenie Gminy realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku, tj. jednostka organizacyjna Gminy, której przedmiotem działalności była organizacja, koordynacja i realizacja zadań z zakresu pomocy i usług społecznych na terenie Gminy w obszarze zaspokajania potrzeb społeczności w zakresie zadań wymienionych w statucie tej jednostki oraz wynikających z obowiązujących przepisów prawa, działająca na podstawie Uchwały nr XXIII/140/20 Rady Gminy Turek z dnia 1 lipca 2020 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

(akta kontroli: str. 30-35)

Wójt Gminy w dniu 18 lutego 2022 r. powołał komisję do spraw szacowania szkód i strat powstałych w wyniku wichury w skład, której wchodziło czterech pracowników Urzędu Gminy Turek oraz pracownik organu nadzoru budowlanego, co było zgodne z Zasadami MSWiA.

(akta kontroli: str. 92)

Gmina otrzymane środki z dotacji celowej przekazała Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Turku, zwanemu dalej „GOPS”, w trzech transzach tj.: dnia 1 marca 2022 r. w kwocie 6.000,00 zł, dnia 8 kwietnia 2022 r. w kwocie 141.000,00 zł, dnia 6 czerwca 2022 r. w kwocie 114.000,00 zł.

(akta kontroli: str. 129-134)

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.

⁵ Z dnia 21 czerwca 2021 r i 20 kwietnia 2022 r. w sprawie udzielania ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych.

Gmina Turek przekazała 13 lutego 2022 r. Wojewodzie Wielkopolskiemu sprawozdanie Rb– 50 za IV kwartał 2022 r. o wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego.

(akta kontroli: str. 108-121)

GOPS wydał 18 decyzji administracyjnych przyznających: jeden zasiłek celowy na pomoc doraźną w kwocie 6.000,00 zł, siedem zasiłków celowych przyznawanych w związku ze szkodami powstałymi w budynkach gospodarczych w łącznej kwocie 114.000,00 zł i 10 zasiłków celowych przyznawanych w związku ze szkodami budynku/lokalu mieszkalnego w łącznej kwocie 81.411,95 zł. Ponadto GOPS wydał trzy decyzje odmowne, z uwagi na niespełnianie przez wnioskodawców kryteriów opisanych w Zasadach MSWiA.

(akta kontroli: str. 229-239)

IV. Stwierdzone nieprawidłowości.

1. Gmina w dniu 1 marca 2022 r. przekazała do GOPS środki z dotacji celowej w kwocie 6.000,00 zł, pomimo, że w planie finansowym jednostki⁶, na dzień ich przekazania tj. dokonania wydatku, nie zabezpieczyła środków na jego realizację. Działanie to było niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, w myśl których wydatki ze środków publicznych mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli: str. 129-130, 321-324)

Wójt Gminy w złożonych wyjaśnieniach podał, że informacja o przyznaniu przez Wojewodę Wielkopolskiego dotacji w kwocie 6.000 zł, decyzją nr FB.I.3111.59.2022.2 z dnia 28 lutego 2022 r. została bezpośrednio odebrana przez pracownika GOPS w godzinach popołudniowych w dniu 1 marca 2022 r., z GOPS trafiła do Sekretarza Gminy, który zadekretował tę decyzję do Skarbnika Gminy, dekret FN 01.02.2022 r. podpis Sekretarza. W tym samym dniu 1 marca 2022 r. otrzymane od Wojewody środki w kwocie 6.000,00 zł kasjerka urzędu przekazała na konto GOPS. W związku z tym, że konto posiadamy w Rejonowym Banku Spółdzielczym w Malanowie i nie każdy przelew realizuje się tego samego dnia, zawsze następnego, kasjerka przekazała środki aby były w dyspozycji GOPS. Po przekazaniu decyzji od Wojewody Skarbnikowi, w możliwie szybkim terminie czyli następnego dnia 2 marca 2022 r., z datą 2 marca 2022 r. przygotowana została zmiana w budżecie, którą podpisem elektronicznym akceptuje Wójt Gminy. W dniu 1 marca 2022 r. pracownik GOPS bez poinformowania Wójta, Skarbnika czy też Sekretarza dokonał przelewu otrzymanych środków na konto osoby poszkodowanej. Wpłata tych środków została podyktowana potrzebami osób poszkodowanych, którzy w związku z nawałnicą znaleźli się w niezwykle trudnej sytuacji i z tego powodu dokonano przelewu bez planu. Sytuacja była dynamiczna i wszyscy pracownicy GOPS byli zaangażowani w pomoc poszkodowanym. Dokonanie wpłaty 1 marca 2022 r., przed wprowadzeniem środków do budżetu wynikało z chęci udzielenia poszkodowanym niezbędnej pomocy, zapominając że należy niezwłocznie poinformować Wójta, iż otrzymane środki będą dysponowane już 1 marca 2022 r. Przetrzywanie decyzji przez pracowników GOPS, brak przekazania pełnej informacji o zaistniałej sytuacji spowodowało, iż zmiana w budżecie została dokonana z faktyczną datą sporządzenia i złożenia podpisu przez Wójta, czyli 2 marca 2022 r. Zaistniały błąd wyniknął z chęci udzielenia jak najszybciej pomocy nie zaś ze złej woli pracowników.

(akta kontroli: str. 290-295)

⁶ Uchwała nr XXXVIII/256/21 Rady Gminy Turek z dnia 29 grudnia 2021 r.

2. Kierownik GOPS w dniu 1 marca 2022 r. wypłacił zasiłek celowy w kwocie 6.000,00 zł, pomimo, że w planie finansowym jednostki⁷, na dzień ich przekazania tj. dokonania wydatku, nie zabezpieczył środków na jego realizację. Działanie to było niezgodne z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, w myśl których wydatki ze środków publicznych mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

(akta kontroli: str. 135-137, 141, 273-281, 321-324)

Kierownik GOPS w złożonych wyjaśnieniach podał, że w dniu 1 marca 2022 r. został wypłacony zasiłek celowy ze środków własnych 85214 § 3110 w kwocie 6.000 zł, gdyż sytuacja była kryzysowa i wymagała natychmiastowej reakcji, a wprowadzenie do planu finansowego dotacji celowej zadań zleconych (85278 § 3110) dnia 1 marca 2022 r. nie było możliwe ze względów organizacyjnych. Ponadto Kierownik GOPS podał, że ww. sytuacja nie znajduje odzwierciedlenia w księdze rachunkowej, gdyż została błędnie zaewidencjonowana.

(akta kontroli: str. 286, 313-314)

Podane w złożonych wyjaśnieniach przez Kierownika GOPS argumenty nie znajdują uzasadnienia, ponieważ z przedłożonych dokumentów wynika, że zasiłek celowy został wypłacony ze środków z dotacji celowej, co potwierdzają zapisy w ewidencji księgowej.

3. GOPS decyzją nr GOPS.4033-KŻ-14/2022 z dnia 11 maja 2022 r. przyznał zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej w kwocie 16.938,92 zł, pomimo, że osoba uprawniona przedstawiła faktury i rachunki potwierdzające poniesienie wydatków na remont i odbudowę budynku mieszkalnego jedynie na kwotę 8.784,41 zł. GOSP zatem przyznał zasiłek celowy w wysokości wyższej o 8.154,51 zł niż wynikało to z faktur i rachunków przedstawionych przez osobę uprawnioną. Działanie to było niezgodne z częścią III pkt 15 Zasad MSWiA z dnia 21 czerwca 2021 r. stanowiącymi, że osoby uprawnione powinny przedstawić faktury lub rachunku potwierdzające poniesienie wydatków, związanych z remontem/odbudową budynku/lokalu mieszkalnego.

(akta kontroli: str. 8-26, 129-130)

Wójt Gminy w złożonych wyjaśnieniach podał, że pomoc finansowa została przyznana na podstawie przedłożonych faktur, zamówień oraz paragonów. Pracownicy GOPS wyjaśniają, iż w/w niedopatrzenie spowodowane było natłokiem w tym okresie obowiązków nałożonych na pracowników socjalnych tj. klęska żywiołowa, pomoc osobom starszym i schorowanym ze względu na pandemię COVID-19 (robienie zakupów osobom, które telefonicznie zgłaszały taką potrzebę), wojna na Ukrainie i niezwłocznie niesiona pomoc obywatelom Ukrainy przebywającym na naszym terenie oraz dodatkowo obowiązki bieżące. Pracownicy GOPS wyjaśnili, że kierowali się w pierwszej kolejności chęcią pomocy osobom poszkodowanym a popełnione przez nich błędy wynikały z natłoku obowiązków i pośpiechu nie zaś ze złej woli. Pomoc szczególnie takim osobom stanowi ważny interes społeczny. GOPS działał w stanie wyższej konieczności.

(akta kontroli: str. 290-295)

Podane w złożonych wyjaśnieniach przez Wójta Gminy argumenty nie znajdują uzasadnienia, ponieważ Zasady MSWiA z dnia 21 czerwca 2021 r. jednoznacznie wskazują, że osoby uprawnione powinny przedstawić faktury lub rachunki potwierdzające poniesienie wydatków, związanych z remontem/odbudową budynku/lokalu mieszkalnego, dokonanych z kwoty przyznanego zasiłku.

⁷ Uchwała nr XXXVIII/256/21 Rady Gminy Turek z dnia 29 grudnia 2021 r.

4. GOPS decyzją nr GOPS.4033-KŻ-2/2022 z dnia 11 maja 2022 r. przyznał zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej w kwocie 4.070,00 zł, pomimo, że osoba uprawniona przedstawiła faktury i rachunki potwierdzające poniesienie wydatków na remont i odbudowę budynku mieszkalnego jedynie na kwotę 2.765,20 zł. GOSP zatem przyznał zasiłek celowy w wysokości wyższej o 1.304,80 zł niż wynikało to z faktur i rachunków przedstawionych przez osobę uprawnioną. Działanie to było niezgodne z częścią III pkt 15 Zasad MSWiA z dnia 21 czerwca 2021 r. stanowiącymi, że osoby uprawnione powinny przedstawić faktury lub rachunku potwierdzające poniesienie wydatków, związanych z remontem/odbudową budynku/lokalu mieszkalnego.

(akta kontroli: str. 8-26, 129-130)

Wójt Gminy w złożonych wyjaśnieniach podał, że przedłożone zamówienie na podstawie, którego dokonano wypłaty opiewało na łączną kwotę 14.009,62 zł Pracownik winien żądać dokumentów przewidzianych w piśmie wojewody wskazującym na jakiej podstawie winien dokonać wypłaty odszkodowania, w związku z tym, że tak się nie stało złożył wyjaśnienia i został pouczone. Nie mniej jednak dokonanie tej wypłaty nie wynikało z celowego działania pracownika GOPS w złej wierze lecz z chęci udzielania pomocy w kryzysowej sytuacji. W trakcie kontroli w dniu 16 listopada 2023 r. Gmina podjęła działania mające na celu wyjaśnienie prawidłowego udokumentowania poniesionych wydatków, zadzwoniliśmy do firmy, która tej sprzedaży dokonała, pytaliśmy o możliwość otrzymania kopii faktury bądź kopii paragonu fiskalnego. Firma poinformowała, iż faktura do tej transakcji nie została wystawiona, natomiast paragonu nie są w stanie odszukać. Po raz kolejny przedstawiciel potwierdził realizację zamówienia. Jednocześnie poprosiliśmy o pisemne wyjaśnienie nie przedłożenia faktury. W naszej dokumentacji posiadamy protokół i dokumentację zdjęciową potwierdzającą powstanie szkody i jej naprawę.

(akta kontroli: str. 290-295)

Podane w złożonych wyjaśnieniach przez Wójta Gminy argumenty nie znajdują uzasadnienia, ponieważ Zasady MSWiA z dnia 21 czerwca 2023 r. jednoznacznie wskazują, że osoby uprawnione powinny przedstawić faktury lub rachunki potwierdzające poniesienie wydatków, związanych z remontem/ odbudową budynku/lokalu mieszkalnego, dokonanych z kwoty przyznanego zasiłku.

5. GOPS wydał 14 decyzji administracyjnych w sprawie przyznania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej, które opatrzone tym samym znakiem sprawy, co było niezgodne z § 5 ust. 2 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych⁸, zgodnie z którym znak sprawy jest stałą cechą rozpoznawczą całości akt danej sprawy i zawiera kolejny numer sprawy.

(akta kontroli: str. 229-233)

Wójt Gminy w złożonych wyjaśnieniach przyznał, że wydane decyzji o tym samym numerze sprawy było wynikiem błędu pracownika sporządzającego projekt decyzji. Niestety nikt nie zauważył błędu przed przekazaniem projektu decyzji do obiegu prawnego. Zauważyć należy, że decyzje mimo tego samego znaku dotyczyły indywidualnej sprawy i skierowane były do właściwej strony postępowania administracyjnego. Dlatego, też dotychczas nie zmieniono znaku sprawy. Pracownik przekazując dokumentację do składnicy akt sporządził właściwą adnotację w uwagach w spisie spraw wyjaśniając zaistniałą sytuację.

⁸ Dz.U. z 2011 r. nr 14, poz. 67.

Nadmieniam, że zobowiązuje się w przyszłości dopilnować, aby nie dochodziło do tego typu sytuacji. Zobowiązałem, również pracowników GOPS, aby ściśle stosowali się do instrukcji kancelaryjnej oraz JRWA.

(akta kontroli: str. 243-246)

V. Zalecenia i wnioski.

Biorąc pod uwagę ustalenia zawarte w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym wnoszę o:

1. Dokonanie zwrotu dotacji w wysokości 9.459,31 zł (kwota główna), jako pobranej w nadmiernej wysokości. Wskazana kwota podlega zwrotowi do budżetu państwa, wraz z odsetkami, obliczonymi zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 2 i ust. 5 pkt 2 ustawy o finansach publicznych, w terminie 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego. Zwrotu kwoty głównej należy dokonać na rachunek bankowy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu Nr 98 1010 1469 0005 8913 9130 0000 ze wskazaniem klasyfikacji budżetowej. Odsetki od dotacji podlegającej zwrotowi należy wpłacić na rachunek bankowy Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu Nr 17 1010 1469 0005 8922 3100 0000 ze wskazaniem klasyfikacji budżetowej. Proszę o przekazanie kserokopii dowodów potwierdzających dokonanie ww. wpłat,
2. Ponoszenie wydatków ze środków publicznych na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych, zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych,
3. Wzmocnienie nadzoru nad zadaniami realizowanymi przez GOPS, w szczególności w zakresie przyznawania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej oraz w zakresie dokonywania wydatków na cele i w wysokościach ustalonych w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych, zgodnie z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych.

VI. Pozostałe informacje.

Informację o sposobie wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynie ich niepodjęcia, należy przekazać w terminie 30 dni od daty doręczenia niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Wojewoda Wielkopolski

Agata Sobczyk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznie/